

MİNİMALİST HEYKEL ANLAYIŞININ AVANGARD SANAT ANLAYIŞINDAKİ YERİ

Bayram DEDE*

Öz

Minimalizm'de diğer avangard sanat anlayışlarında olduğu gibi kalıplaşmış düşüncelerden kurtularak tabuları yerle bir eden bilinçli zihnin kararlı bir sanat sloganıyla başlattığı anlayışı gerçekleştirdi. Minimalist sanatçı tinsel bir uğraş olarak gördüğü sanatı yeniden dizayn etmekle görevlidir. Misyonu olduğu yenilikçi ve kendini aşma arzusu avangardizmin bir sonucu olarak ortaya çıkar. Uçsuz bucaksız bir sanat anlayışının oluşturduğu popüler heves bir çiğ gibi büyürken, sanat da kendini konumlandırmanın yollarını aradı ve sürekli yenilenen bir yapı sergiledi. Neoavangard bir provokasyon olan Minimalizm yoğunluğu olmayan çalışmalar sunar. Minimalist çalışmalar basit, sade ve kolay algılanabilen çalışmalar üreterek diğer avangard sanatlar gibi müzelere karşı bir anlayış geliştirmiştir. Kavramsal sanat gibi sanat eserinin statüsü tartışılmış her nesnenin bir sanat eseri olabileceğine vurgu yapılmıştır. Heykelde sade ve basit nesneleri arka arkaya gelecek biçimde konumlandırılmış, kaidersiz olarak sergilenmiş, nesneler ise mekânla bir bütün olarak algılanmıştır. Heykelde Endüstriyel malzemeler olan çelik, alüminyum, ayna, tel gibi malzemeler kullanılmış, bu malzemeler zemine ya da vidalanmış ya da kaynakla tutturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Minimalizm, sanat, avangard, heykel.

THE PLACE OF THE MINIMALIST SCULPTURE IN THE AVANGARD APPROACH OF ART

Abstract

In Minimalism, as in other avant-garde artistic understandings, he realized the understanding that the conscious mind started with a determined art slogan by getting rid of stereotypes and destroying taboos. The minimalist artist is in charge of redesigning the art, which he sees as a spiritual pursuit. The innovative and self-transcendent desire for which he is a mission emerges as a result of avant-gardeism. While the popular enthusiasm created by a vast understanding of art grew like an avalanche, art also sought ways to position itself and exhibited a constantly renewed structure. Minimalism, which is a neoavant-garde provocation, presents works without intensity. Minimalist works have developed an understanding against museums like other avant-garde arts by producing simple, plain and easily perceptible works. It is emphasized that every object whose status is discussed, such as conceptual art, can be a work of art. In the sculpture, plain and simple objects are positioned one after the other, exhibited without a pedestal, and the objects are perceived as a whole with the space. Industrial materials such as steel, aluminum, mirror, wire were used in the sculpture, and these materials were either screwed or welded to the floor.

Keywords: Minimalism, art, avant-garde, sculpture.

1. GİRİŞ

Yeni bir yüzyılın ayak sesleri sanat törelerini yerle bir eden muhalif kanadını oluşturdu. Bir kıvılcım oluşturan Kübizm ile birlikte sanatta yeni serüvenlere yelken açarak yeni yaşam renklerinin oluşturduğu aurasını ve gizil gücünü açığa çıkarmaya çalıştı. Modernizmin sanat algısı ve yorumuyla gerçekleşen sanat çok sancılı bir süreçten sonra kabul edilmeye başlandı. Yeni bir sanat anlayışı oluşturan minimalizm ayakları yerden kesecek, ruhsal fırtınalar koparacak zengin

açılımlar oluşturdu. Bir macera dürtüsüyle yola çıkan minimalizm olağanüstü bir sanat oluşumunu başlattı. Yeni sanatın sloganı hırslarını daha da arttıracak bir sadeliğe gitmekti. Çalışmaların geometrik formlardan oluşması, bu formların da bir uzay içerisinde verilmesi ve algılatma isteği sanatçının en önemli misyonuydu. Yeni bir yaklaşım olarak bu düşünce, minimalizmi kavramsal bir anlayışa yönlendirir ve minimalizmi avangard sanat anlayışında yeni bir yere koyarak sanata farklı bir açıdan yaklaşma olanağı tanır. Minimalizmin atılımcı vizyonu sanata farklı bir opsiyon kazandırmış, sanat minimalizm'le birlikte yeni keşifler gerçekleştirmiş, keşiflerle birlikte sanat dallanıp budaklanmıştır. Minimalizm formların karmaşık yapısını basite indirgeyerek çalışmasını gerçekleştirir. Basit formlara sanatçının özgürce karar vermesi minimalizmin en önemli özelliğiydi. Minimalizm sanatın kavramsal bir yorumuydu. Minimalizm sanat eserlerini duvara asılan bir süs ya da aksesuar olmaktan çıkartarak ona yeni bir mekân anlayışı oluşturdu. Bu sayede minimalizm' in, sanatsal devingenliğe katkısı azımsanmayacak kadar çoktur. Minimalizm kendini diğer avangard anlayışlardan ayırmak için biçimde büyük bir değişime gider. Biçimin basite indirgenmesi de minimalizmin en önemli özelliğini oluşturur. Minimalizm 'de işitsellik dışında nesnelere hem görsel hem de dokunsal özellikleri bir arada barındırdığı için algısal uzaya yaklaşmış. Sanatçı keskin bir zaman ve uzay kavrayışının içinde nesneyle bağlantı kurmaya davet edilmişti.

2. MİNİMALİZM VE HEYKEL

Avangard sanatçı entelektüel bilgiye sahiptir bu bilgiyi sanatsal bir duyarlılıkla birleştirdiklerinde ortaya yeni bir sanat konsepti ortaya çıkar. Minimalizm de sanatçı estetik söyleme başka bir boyut kazandırır. Sanatçı kendi yetkinliğini de büyük bir çabayla mükemmelleştirir. Modern sanat anlayışı bazen paradoksal aşırılıklar gibi gelse de aslında ne yaptığını iyi bilen sanatçının elinde daha da değer kazanır. Sanatta hiçbir önyargının olmayacağı anlayışı artık kabul edilir.

Minimalist sanat avangard anlayışın farklı bir versiyonu olarak algılanabilir. Çünkü minimalizmde Duchampçı bir çıkış görmek mümkündür. Basit ve sade malzemelerin kullanımıyla birlikte biçim önem kazanmış sanatçı faktörü ise en aza indirgenmişti (Cauquelin, 2005:115). Artık sanatçının yeni idealleri mütevazı müstakil bir anlayış oluşturur. Avangard sanatçıları gibi minimalistler de geleneksel malzemeler yerine çağın ve teknolojinin getirdiklerinden faydalanma yoluna gitmişlerdir. Özellikle ayna, çelik, alüminyum, floresan gibi malzemeler kullanmışlardır. Kendi çağındaki her türlü malzemelerle sanat yapabileceğinin kapılarını açan avangard anlayışı minimalistler tarafından devam ettirilmiştir. Bu anlayış sanatçıların bir zaferiydi. Sanat artık her yerdedi onun ne sınırı ne de ölçüsü vardı. Katı sanat anlayışlarından büyük bir gedik açan dadaizmle birlikte sınırsız bir özgürlüğe kavuşmuş oldu. Minimalizm bu düşünceler ile birlikte kendini geliştirerek avangard anlayışına yeni bir yaklaşım ve yeni bir renk kattı. 20. yüzyıl sadece resimde değil, tiyatro, sinema yazın ve mimarlık alanlarında da büyük bir değişim geçirdi. Geçmişin üstü hızla kapatılırken çağın gerekliliğine ve imkânlarına kapılarını açan sanatta da hiçbir şey artık eskisi gibi değildi. “Artık herhangi bir hakikati, değeri veya savı; doğayı veya tanrıyı temsil etmez, hatta sanatçısını bile temsil etmez. Sadece kendisini temsil eder. Sanatın biçimi aynı zamanda onun içeriği olur.” (Bürger, 2007:13). Sanatın misyonu yeniyi sürekli keşfetmektir. Bu yüzden sanat anlayışları baş döndürücü bir hızla ortaya çıkıyor ve büyük bir patlama yapıyordu. Sanat izleyicisi ise artık dudak büktüğü çalışmalara daha temkinli yaklaşıyordu. Sanatçılar da yeni biçimler ve anlayışlar deniyor sanatın sınırları zorlanıyordu. Pervasız ve meydan okuyucu biçimler ve düşünceler sanatı sürekli ileriye adım atma konusunda baskı yapıyordu. Avangard sanat anlayışında ne kadar sanatçı varsa o kadar da yeni sanat anlayış oluştu. Modern sanat anlayışı her zaman radikal çıkışlarla kendini ifade etmiştir.. içerik olarak sanat pratiği olan minimalizm kendine özgü yeni bir strateji geliştirmişti sanatta bir dalga gibi yayılan avangard sanat anlayışları herkes tarafından

anlaşılmayan bir bakış açısı getirdi. “Minimalistler kendi tabirleri ile sade ve izleyicinin dikkatini mutlaka uzun süre çekmesi gerekmeyen nesnelere yapmışlardı” (Whitham, Pooke, 2013: 38). Yeni sanatın yani minimalizmin mottosu da tüm avangard anlayışıyla aynıydı. Çok sayıda felsefi varsayımların ve anlayışların bulunduğu bu açılımlar sanatın daha da zenginleşmesine katkıda bulunuyordu. Minimalizm’le göbek bağının bulunduğu avangard anlayışların tümünü kabul eder. Her türlü otoriteye, önyargıya kısacası sanatı sınırlayan her türlü argümana karşı çıkar. Minimalizm kendi özel dilini geliştirerek yeni bir kimlik kazanır. Minimalizm; politik, sosyal ve ekonomik durumla birebir ilişkisi olsa da sanatta kendini özel bir alanda konumlandırır. Sanat da artık hakikatler dile getirmeyi bırakmıştır. Minimalist sanatçı tipi atılımcı cesur, özerk, sınırsız anlayışın olduğu bir sanatçı tipi olmuştur. Sanatçı teknoloji den de faydalanma yoluna gitmiş. Ondan azami ölçüde faydalanmıştır.

Minimalizm bazı sanat anlayışlarını devre dışı bırakarak sanatın tükenişini yeni keşifler yaparak ya da denenmemiş deneyerek engellemeye çalıştı. Böylece sanat bir eylemsel zincir oluşturdu. Minimalizm, pazarın isteklerine göre üretmediği için bir pazar nesnesi olmayan kavramsal çalışmalar oluşturdu. “Minimalizm, galeri veya müzeyi ideolojik bir araç olarak düşünmediği gibi özneyi de simgesel bir düzendeki cinsel bir beden olarak düşünmemiş, özneyi de simgesel bir düzendeki bir cinsel beden olarak ele almamıştır “(Foster,2009;72) Bu yüzden pazarın taleplerine mahkûm olmayan entelektüel bir sanat anlayışı olarak karşımıza çıkar. Minimalizmin özündeki yapısı piyasanın taleplerine sırt çevirmesine neden olur. Buda minimalist çalışmaların galerilere ve müzelere bağlı olmasını engeller. Minimalizm çok yönlü çalışmalar gerçekleştirirken marjinal bir yaklaşımın önemli özelliğidir. Bireysel anlayışın en tepe noktalarından birini oluşturan minimalizm aynı zamanda kavramların zengin dünyasına açılarak felsefenin sanatsal bir konseptini oluşturdu. Sanatta yaşanan düş kırıklıklarının üstesinden gelmek ve patlamalar yapmak için kendilerine ait ilginç çalışmalara imza attılar.

Minimalistler her türlü kavramsal manipölasyonlarla bazen kaotik bazen de açık anlaşılır mesajlar içeren çalışmalar ürettiler. Eski sanatsal düşünce biçimine alışılmış olan kitleler tarafından yadırganan minimalizm, diğer avangard sanatlar gibi tepki almıştı. Minimalist sanatçılar vermek istedikleri mesajın hangi araçlarla yapılacağı konusunda yeni yollar denemişlerdir. Minimalist anlayışındaki bireycilik ve öznellik sanatçının kitleler ve izleyicilerin isteklerine göre sanat yapma düşüncesinden vazgeçmişti. Bu yüzden sanat serüveni yeni keşifler sayesinde sürekli yeni anlayışlarla kendini besliyordu. Sanatın yeni misyonu farklı olanı denemek ve keşfetmekti. Bu yüzden izleyici sürekli kendini yeni sarsıntılara karşı hazırlamalıydı. İzleyici de artık sanatın algılanmasına zorluk yaşamaması için sözcük dağarcığı geniş ve sanatın her yeni hamlesini takip eden entelektüel ve öngörüsü yüksek geniş bir perspektiften bakan bir kişilik olmak zorundaydı. Sanatçının yaratıcı edininiminin kaynağında herhangi bir talepten çok tekrara düşmemek için çarpıcı bir farkındalık ve farklılık yaratmak için kendisini zorlamalıydı. Sanatta Dadaizmle başlayan karşı çıkış, meydan okuma geleneğini sürdüren minimalistler yeniye olan susuzlukları kendilerini sürekli geliştirmelerinde etkin olmuştu. Sanatçı çalışmasını en uç sınırına kadar götürecekti. Sonsuz varyasyonlarının denendiği çıkışlar ve anlayışıyla tükenmez bir zenginliğe kadar gitti. Sanatçı çalışmalarında izleyicinin ya da kitlenin anlaması için sanatı basite indirgiyordu. Sanatçı kendinden emin çalışmasını sergilerken ayakları yere sağlam basan bir felsefeyi dile getiriyordu. Minimalizm sanatın gelişim aşamasında önemli duraklardan biriydi. Bir avangard anlayışı olan minimalizm sanatsal iklimde kendini tüketmek yerine zengin olanaklar sağladı. Bazı çalışmalarda seyircide çok etkisi yaratmak ya da onun zihnini zorlama yapacak derecede çarpıcı bir görsellik oluşturma yoluna gitti. Minimalist çalışmaların en ilginç Martin Puryear'ın merdiven adlı çalışmasıdır.

Şekil 1. Martin Puryear, Booker T. Washington için Merdiven, 1996. Fort Worth Modern Sanat Müzesi, Teksas

Martin puryear (1941) merdiven çalışmasında merdiveni görünmez tellerle müzenin tavanına tutturulmuştur. Alt basamağı geniş olan yaklaşık yüz basamaklı merdiven yükseldikçe daralır. Tepenin gerçekten dar olmasının üstüne uzaklaştıkça daralma etkisi eklenince tepe bir nokta gibi görünür. Sanatçı bu yöntemle alt basamaklara basmanın kolay olduğunu ama yükselmenin zorluğunu anlatır” (Huntürk,2016:394). Şekil 1’de Martin Puryear’ın tellerden yaptığı merdiven çalışması görülür. Sanatçı malzeme seçiminde daha önce pek kullanılmayan endüstriyel bir malzeme olan telin kullandığı görülür. Bu merdiven yukarıya doğru daralmış en tepe noktasında bir noktaya dönüşmüştür. Sanatçının geleneksel heykellerden farklı bir çalışma sergilediği bu çalışmada sanatçı iyi bir yüreklilikle gerçeği ifade etmek için düşüncenin katmanlarından

faydalanır sahte bir özgürlüğe kapılmadan özneyi de yok saymayan bu çalışmada amaç izleyicinin düşüncesini hedeflemektedir. Alt basamaklarda başlayan kolay tırmanma algısı merdivenin yukarıya doğru daralmasından dolayı tırmanma eyleminin güçleşeceği düşünülür. Minimalist sanatçı izleyiciyi ya kendi düşüncesine davet eder ya da onun zihnini harekete geçirir.

Sanata getirilen yeni söylem sayesinde sanat da ki davranışlar çoğu sanat izleyicisine deli saçması gibi gelen etkinliklerde önemli olan biçimsellik değil iletmek istediği felsefi düşünce ya da manifestosunda yatar. Çağdaş sanat Anlayışların en önemli özelliği izleyiciyi şaşırtmak değil. Sanatta farklı biçim ve anlayışları denemek için yapmıştı. Sanatçı seri üretimin olduğu bir dönemde hep yeniyi denemek ve bulmak uğraşısı içine girdi. Sanat estetik ve mükemmel olmak zorunda değildi. Batı sanat geleneğinde çok yönlü bir bakış açısını getiren minimalizm estetik değerlerin yeniden tanımlanması avangard oluşumun zihinsel temelini atılmasında önemliydi. Sanat çaresiz kaldığı yerde tekrar atılım yapmak için içsel bir enerjiyi harekete geçirmek zorundaydı. Böylece her türlü çürümüşlüğe karşı yeni bir atılım için önemli bir çıkış sunmaktı. Sanatçının amacı eşsiz eserler yaratmak değil herhangi bir konuda farkındalık yaratmak, uyarmak, çözüm yolları bulmaktır. Sosyal yaşama müdahil olan sanatçı toplumsal kitleyi yönlendirmek gibi zor bir görevi de başarır. Çağdaş sanat anlayışında sanatçı mesajını seyirciye hangi araçlarla ulaştıracağı önemlidir. Dadaizm'den sonra iyice cesaretlenen sanatçı düşüncelerini, düşlerini gerçekleştirmek için kollarını sıvadı. Yaratıcılığı ateşleyen her türlü anlayışa kapı açtı. Bazen minimalist sanatçı sergiledikleri eserleri izleyicisinin sanat algısını değiştirmek onları sanat üzerine düşündürmeyi amaç edinmişti. Minimalist sanatçının özgürleşmesi sanatsal ürünleri ticari değerinden arıtarak oluşturulmuştur. Yeni bir kanı ve rasyonel bir algı oluşturmaya çalışan sanatçı buna uygun ürünler oluşturdu. Minimalist sanatçı milli bir karaktere göre değil, sanatçının dünyaya bakış açısı ve sanat karşısında takındığı tavrı belirler. Sanatçıyı farklı perspektifler oluşturması için sürekli teşvik

edilecektir. Minimalistler katı anlayışlar önyargılarla hesaplaşmak amacını gütmüştü. Sanatın popülerleşmesi yeni Sanatları yeni stratejileri oluşturmak zorunda bırakmıştı. Sanatçı yeni anlayışıyla kendini keşfetme deneyimini yaşar. Soyut ideallerin öne çıktığı çalışmalar, minimalizme önemli katkılar sağlarlar.

Bazen sanatçı yaşadığı içsel patlamaları, sarsıntıları ve hayal kırıklıklarını çalışmalarına yansıtır. Sanatın çoğu zaman felsefeden uzak durulduğu iddia edilse de felsefeden büyük ölçüde faydalanılır. Minimalistler sanatın sınırlarını daha da genişlettiler. Minimalistlerin çalışması deli saçması gibi gelse de çok çeşitli düşüncelerin uygulamaya koyulması gerektirmiştir. İzleyicinin, gerekse sanatçının sanata farklı perspektiften bakmasına olanak sağlar. Sofistike bir bakış açısı geliştiren minimalist sanatçı çalışmasını sergilerken çok basit gibi görünse de aslında ulaşılamayan bir derinliği vardır. Minimalizm diğer avangard anlayışlar gibi kısıtlı malzemeler yerine repertuarı geniş birçok malzemeyi kullanma şansını yakalamıştır. Minimalizm bazen mantıksızlığı ve anlamsızlığı içinde barındırır. Anlaşılmazlık minimalizmin başlıca argümanını oluşturur. Çünkü sanatçı mantıksal ilkelerden, kurallardan, kriterlerden tamamen kurtulmuştur. Minimalizm entelektüel bir sanat anlayışıdır. İzleyiciye absürt gelse bile sanatçının ruhsal çıkmazları, hayata bakış açısı da sanatına yön verir. Minimalizmi anlamak için avangard sanat anlayışını iyi çözümlenmek gerekmektedir. Minimalizmin amacı estetik bir moda yaratmak değildi. O bir evrensel sanat anlayışı oluşturmaya, önyargıları, tabuları, alışkanlıkları, ortadan kaldırmaya çalıştı. Sanat da yeni kombinasyonların sürekli denendiği bir arenaya dönüşür. Sanatın kendisiyle yüzleşmesi uzun bir zaman aldı. Bu çalışmalar bol miktarda ortaya çıkarken sanatında verimli bir döneme girdiğini söylemek mümkündür. Skandal işler olarak görülen çalışmalar sanatçının sadece rutin işleri haline geldi. Artık kültürel bir üretim olarak görülen minimalizm sanatta taşkın ruhun, entelektüel bir ifadenin göstergesi oldu. Minimalist sanatçılar meraklı izleyiciler oluşturmak

ve merak dolu bakışları kendine çekebilmek için kitle kültürüne sırtını dönerek çok radikal çalışmalara imza attılar.

Şekil 2. Liz Larner, Küp, 1997. Çağdaş Sanat Müzesi, Los Angeles.

Liz Larner' de diğer sanatçılar gibi küpleri kullanmıştır. Küpler sürekli kullanıldığı için güvenilir formlar olarak ele alınmıştır. Ama bu küpler içi boş ve ince tellerle deforme edilerek oluşturulmuştur. (Huntürk, 2016:295)

Şekil 2'de Liz Larner' in tellerden yaptığı küp formu görülür. Minimalist sanatçıların genellikle kullandığı küp formunun bu çalışmada sergilendiğine tanık olunur Liz Larner 'in küp formunu deforme ederek kullanmış farklı bir form oluşturmaya çalışmıştır. Heykel anlayışını sarsan bu çalışma geleneksel heykelin ayrıcalıklı konumuna karşı bir tepki olduğu söylenebilir. Böylece sanatçı yüzyılların kokuşmuşluğundan uzak bir anlayış oluşturmuştur.

Minimalist çalışmalarda enstalasyonlar önemli bir yer tutar, enstalasyonlar da hazır nesnelere belirli bir plan dâhilinde oluşturulur. Enstalasyonlar da sergilenen materyaller izleyiciye de bir patlama yapmak için kullanılır. Minimalistler uzay ve zamanın dışında bir algı yaratmak zorunda kalır. İzleyici dış algının kendi içinde oluşturduğu etkiye kapılarak bir yoruma gider. Sanatsal izmin bir akıntısında kendisini bulan izleyici çalışmayı anlamak için kendisini zorlar. Sanatçı ise sunduğu bu çalışmalara bir bilimsellik kazandırma amacıyla değer verir.

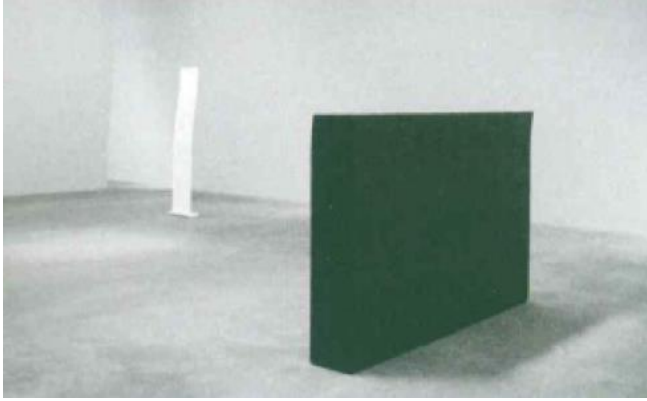
Ama çalışmalar bazen felsefenin sınırlarına girer. Bu yüzden fenomenal algı yerine bir felsefi algı oluşturur. Minimalizm de sanatçı felsefenin kaynaklarından faydalanmıştır. Sanatçı artık filozofça yaklaşmıştır. Minimalistlerin ortaya koyduğu biçimleri hemen hepsi birbirinden farklı özellikler taşır. Minimalizm bireycilik ile sınırlandırılmıştır. Bu ihtiyaçlar bazen çok farklılıklar gösterse de sanatçı tarafından ustalikle dile getirilir. Sanatçının yaratma deneyimi izleyicinin sanatsal atmosferine katılımını teşvik edecek güçtedir. Sanatsal gücün en derinliğine inen anlamlılarını kavramaya iter. Minimalist sanatın ölçülebilir bir yapısı yoktur. Minimalist sanat çalışmaları belli kurallara göre yapılmaz. Evrensel sanat niteliğindedir. Herhangi bir akımın kuralları içinde kalmaz. Minimalizm biçim ve araç olarak yeniyi denerken geleneksel araçlardan da faydalanır. Sanatçı mesajı daha iyi iletebileceği araçları kullanır. Avangard ile birlikte yaşanan genel ve köklü başkalaşım minimalizm tarafından önemli bir bakış açısı yaratmıştır. Yeni bir sanatsal pratik oluşturan minimalizm geçmiş sanatsal anlayışlarla kendi arasındaki mesafeyi açarak geçmiş sanatın artık tamamen gözden düşmesinde de azımsanmayacak katkısı olmuştur. Minimalizm endüstri ürünlerinin sanat da ki kullanımlarını yaygınlaştırmış ona farklı bir anlam yüklemiştir. Minimalizm sanata ki büyük kopmanın radikal açılımını sunar. Bunun temelinde değişen ve farklılaşan toplumsal formasyonların sanattaki yansımalarını oluşturur “üç boyutlu çalışmalara yönelen ressamın geleneksel sanatın sorunlarıyla uğraşmadan minimalist yapıtlar ürettikleri görülmektedir. Bu sanatçılar heykel alanını iyi

tanımadıklarından, biçimin ifadesi içyapının dışı yansımaları ve yapıt üzerinde sanatçının kişiliğini yansıtan izlerin varlığı gibi özelliklerle ilgilenmemişlerdir “(Germaner, 1997: 42). Bir avangard anlayışı olan minimalizm avangardizmin deneyimlerinden olabildiğince faydalanır. Minimalizm’le sanatın sonunun geldiği iddia edilse de onun asıl özelliği avangardizmin içinde yeni bir perspektif anlayışı geliştirmesinde yatar. Aslında tüm avangard sanat anlayışları birbirinin tekrarı gibi görünse de hepsi de farklı araçlar ve biçimler kullanmıştır. Minimalizm entelektüel bilginin somutlaştırılmasıdır. Her türlü sanatsal kurumsallaşmaya karşı çıkan minimalist çalışmalar da biçimsel olarak benzerlik olsa da söylem olarak sürekli farklılığı deneme ihtiyacının hissetmiştir. Minimalizm sanatsal ölçütlerin ve sanatın sorgulandığı bir çağda tercihini daha özgür bir anlayıştan yana kullanan bir çıkıştır. Minimalizm diğer avangard anlayışlar gibi sanatın önünde ki tüm engelleri kaldırarak sanatın sonsuzlukla buluşmasını sağlar. Sanat da ki engel paradigmaları yıkarak sanata tüm bağlardan kendini koparmış oluyordu. Minimalist anlayışta sanatçının ortaya koyduğu çalışma bazen seyirciye çok anlaşılır gelse de aslında kaotik bir kavramsallığı içinde barındırır. Sanata farklı bir gözle bakan minimalizmde sanatın yeni bir açığa evrildiği görülmektedir. Minimalizmin asıl etkisi heykel alanında görülmektedir. Uzay ve zaman düalizm bertaraf ederek nesneyle bir bütünlük içinde ele almıştır. Nesne artık kendini kuşatan uzam ve zamanın içinde bulunur. “Nesnenin bütünlüğünün ve tahmin edilebilirliğinin, izleyicinin esere ve ortama ilişkin farkındalığı desteklemeyi amaçladığını öne sürmüştür. Dolayısıyla minimalizm’in anlamının, eserin sadece kendisi yerine eser, izleyici ve mekân arasındaki etkileşimin sonucu olduğunu savunmuştur “(Whitam pooke ,2013 :38). Minimalistler çok farklı sanatsal pratikler uygulamışlardır. Bir Neo Avangard anlayışı olan minimalizm sadece etkili olan çalışmalara imza atmışlardır.

Minimalist heykel sanatı geleneksel heykel anlayışına karşı çıkararak insan formundaki tüm heykel anlayışları reddetmiş, soyut heykellerde ise formların bir

mekân içinde sergilenerek, mekânla formun bir bütün olarak algılanmasını istemiştir (Foster, 2009 :65). Minimalizm yeni bir gerçeklik algısı yaratarak önemli bir çıkış yapmıştır. Heykel tavrı geleneksel heykel anlayışı ile bir hesaplaşma anlayışı içindedir. Sanatçı heykelin mekânın bir parçası haline gelmesini sağlamıştır. Minimalist sanat anlayışında küpler en çok kullanılan formların başında gelir Liz Larner küpleri kullanmasının temel nedeni küplerin hafif görünümlü olmasıdır. Bunun yanında küp formları deforme edilerek de kullanılır. (Huntürk, 2016: 395). “Minimal sanat geleneksel heykel anlayışının insanbiçimci bakışına karşı çıkmakla kalmaz çoğu soyut heykelde mekânsız âlemi de reddeder. Heykel artık bir kaide üzerinde duran ya da saf sanat olarak görülen bir çalışma olmaktan çıkıp nesnelere arasına yerleşir.” (Eroğlu, 2015: 398) Modernizm yeni estetik değeri ile kendi varlığını yaygınlaştırarak geleneksel heykel yargısının deformasyonunu getirerek kendi metaforunu oluşturması önemlidir. Minimalist nesnelere endüstriyel nesnelere olmasına rağmen zihinsel süreçleri harekete geçirir. Fenomenoloji algının tekrar manipüle edilmesini sağlamıştır. Minimalizm yeni bir heykel sorunu yaratmış ve çözümünü ise anlam yüklü ve ruh katılmış endüstriyel nesnelere de bulmuştu. Minimalist sanatçı izleyici de bir dış algı problemini ortadan kaldırarak ona unutulmuş fenomenal bir alışkanlığı tekrar anımsatmıştır. Entelektüel kavramlarla yüklü olan minimalizm bir mekân algısı oluşturarak nesneyi de bu mekânın bir parçası yaparak uzay ve zamanın bir dansını gerçekleştirir. Bir mekân içinde disipline edilmiş formların birbirini tekrarlayarak sıralanması önemlidir. Görüntünün derinliği bir perspektif hissi oluştururken nesne de yeni bir değer ve estetik algısı oluşturur. Minimalist çalışmalarda kutuların birbiri arkasına dizilmesi ve mekânla bir bütünlük oluşturması onun varoluşsal yapısını vermektedir. Dikdörtgen ya da kare formunda olması tercih edilmiştir. Bu formların bazen deformasyonu geleneksel heykelin tasviyesini getirmiştir. Sanatçı yaratıcılığını kullanarak ölçü, düzen, gibi

kavramlara bağlı kalmıştır. Bu sayede endüstriyel formlar bir estetik beğeni düzeyine yükseltilir.

şekil 3. Anne Truitt, 1962-1963. Çağdaş Sanat Müzesi, Los Angeles.

“Anne Truitt Swannanaa (1921-2004), minimalist ve renkli çalışmalarıyla bilinir. Sanatçının eserlerini tek tek görmek yerine, buldukları mekânla ve birbirleriyle olan ilişkileriyle bütün olarak değerlendirmek daha farklı deneyimlere yol açar” (Huntürk, 2016: 392).

şekil 3’de Sanatçı tek bir küpten oluşan bir çalışma sergilemiştir. Küp formunun uzay ve zaman içerisinde sergilenmesi ile heykelde mekân problemini ortadan kaldırmış mekanla sergilenen nesne bir bütünlük oluşturmuştu. Küp formunda herhangi bir görsel kopma olmadan bir uzay içinde kavranılır. İzleyicinin nesneyle olan bağlantısı önem kazanır. Minimalizm zorunlu bir ilkeye dayanmayan bir anlayıştır. İzleyicide beklenmedik şoklar yaratan çalışmalar derin bir bellek oluşturur. Bu rastlantısal tepkiler yeni bir dünya görüşünün yeşermesine neden

olur. Minimalizm'in en önemli etkisi heykelde artık insan formu yerine endüstriyel üretim nesnelere kullanılmış olmasıdır. Sanatçının düşlerini yaşama geçirme isteği önem kazanır. Uсталıkla oluşturduğu bu büyüleyici dünya kendini açığa vurur.

“Minimalist heykel cam elyafı, plastik, metallere yapılan çok büyük geometrik biçimlerden oluşmuştur. Burada da amaç, resimde olduğu gibi, eserin nesnellığı ve ifadesizliğidir.” (Şişman,2011:176). Algılanabilen minimalizmi tanımlarsak zaman ve uzay bir bütün olarak ele alınır. Artık heykelle nesne uzayla bir bütün olarak ele alınmıştır. Minimalist sanatçılar kendilerini sınırlayan her şeye karşı çıkmış, derin bir yenilik anlayışı yaratmıştır.

4. SONUÇ

Minimalizm 1960'larda ortaya çıkan ve izleyicide sade ve basit bir görsellik sunan bir anlayıştır. Minimalizmde her türlü kombinasyonu denediği çalışmalar biçim olarak zengin bir yelpaze sunar. Minimalist çalışmalar her ne kadar içerik olarak sonsuz düşüncelere sahip olsa da biçimsel olarak da çok disiplinli ve planlı çalışmalar ürettiği söylenilebilir. Ama planlı ve disiplinli anlayışlı herhangi bir sanatsal dogmaya gitmez. Minimalistler'de fabrikasyon nesnelere kullanılmasını sağlamışlardır. Hazır nesnenin sahip olduğu kavramdan sıyrılarak farklı bir kimlik adı altında kullanılmasına gidilir. Minimalist sanatçılar politik, ekonomik ve sosyal söylemin alışıldık olmayan biçimlerle performanslarla sergilenme yoluna gittiler. Sanatçı artık ressam heykeltıraş değildi. Bu kimi kimliklerin dışında bir farkındalık yaratmaya ve toplum da herhangi bir konuda aydınlatma yoluna gidiyordu. Sanatçı söylemi ve kapsamı baş döndürücü bir hızla değişiyordu. Bunu çok açık biçimde minimalist çalışmalarda görmek mümkündür. Minimalist sanat ne bir sahte dünya sunar ne de izleyicinin anlamayacağı bir çalışma minimalist sanat sanal ve yanılsamacı değildir, tam tersine basit ve sade nesnelere oluşturulur bu yüzden izleyicinin yanlış yorumu bile sanat açısından kullanması yeni biçimler

denemesi, minimalist sanatın tek tipleşmesini önlemiştir. Minimalist çalışmalarda sanatçı eserini sergilerken izleyiciyi şok etmek onları şaşkına çevirmek değil rahatsız olduğu herhangi bir toplumsal, politik felsefi konularda kendi düşüncelerini ifade etmektir. Minimalizm diğer Neoavangard'dan anlayışlar gibi tamamen subjektif bir bakış açısıyla geliştirilmiştir. Minimalist çalışmalar pazara yönelik çalışmaları oluşturmamış. Bu yüzden en marjinal çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Minimalizm her türlü cafcıflı görüntülerden uzak gözü yormayan tüm renklilikten ve kalabalıktan ayıklanmış çalışmalar oluşturmuştur. Nesneyi azami olarak sadeleştiren Minimalizm Sürrealist ve Dışavurumcu anlayışa karşı çıkmış ve nesneyi olduğu gibi sergileyerek nesnenin gerçekliğine vurgu yapmıştır. Minimalizm Fenomenal dünyayla olan bağlantısını güçlendirmiş objenin gerçeklik algısına önem vermiştir. Sanatın gündelik hayatla olan bağlantısı kurmuş sanatın topluma indirgenmesi anlayışı minimalistlerce sürdürülmüştür. Sanatın tarihsel boyutu incelendiğinde diğer avangard sanatlarda olduğu gibi kültürel sermayeyle olan ilişkisinde nesnenin meta boyutu eleştirilmiştir.

Çıkar Çatışması Bildirimi:

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması yoktur.

Destek/Finansman Bilgileri:

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul Kararı:

Bu araştırma için etik kurul kararına ihtiyaç yoktur.

KAYNAKÇA

- Bürger, P. (2007). Avangard Kuramı, (Çev.) Erol Özbek, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Cauquelin A. (2005). Çağdaş Sanat, Çev. Özlem Avcı, Ankara: Dost kitabevi Yayınları.
- Eroğlu, Ö. (2007). Sanat Tarihi, İstanbul.
- Foster, H. (2009). Gerçeğin Geri Dönüşü (çev.) Esin hoşsucu, İstanbul; Ayrıntı
- Germaner, S. (1997). 1960 Sonrası Sanat, Akımlar, Eğilimler, Sanatçılar, İstanbul: Kabalcı Yayınları
- Huntürk, Ö. (2016). Heykel ve Sanat Kuramları, İstanbul: Hayalperest Yayınları.
- Şişman, A. (2011). Sanata ve Sanat Kavramlarına Giriş, İstanbul: Litaratür Yayınları.
- Whitham, P. Graham G. (2013). Çağdaş Sanatı Anlamak, (çev.) Tufan Göbekçin, İstanbul: Optmist Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The footsteps of a new century formed the opposition wing that destroyed the art traditions. With Cubism, which created a spark, he set sail for new adventures in art and tried to reveal his aura and hidden power created by new colors of life. Art, which was realized with the perception and interpretation of art of modernism, began to be accepted after a very painful process. Creating a new understanding of art, minimalism has created rich openings that will sweep you off your feet and break spiritual storms. Minimalism, which started with an adventure urge, started an extraordinary art formation. The slogan of the new art was to go to a simplicity that would increase their ambitions even more. The artist's most important mission was that the works consisted of geometric forms, that these forms were given in a space and that they wanted to be perceived. As a new approach, this idea directs minimalism to a conceptual understanding and gives the opportunity to approach art from a different angle by putting minimalism in a new place in the understanding of avant-garde art. The breakthrough vision of minimalism gave art a different option, art made new discoveries with minimalism, and art branched out with discoveries. Minimalism realizes its work by simplifying the complex structure of forms. The artist's free decision on simple forms was the most important feature of minimalism. Minimalism was a conceptual interpretation of art. Minimalism has created a new sense of space for works of art by removing them from being an ornament or accessory hanging on the wall. In this way, minimalism has a significant contribution to artistic mobility. Minimalism undergoes a major change in form to distinguish itself from other avant-garde understandings. The simplification of form is also the most important feature of minimalism. In Minimalism, the perceptual space has been approached since objects other than auditory contain both visual and tactile features. The artist was invited to connect with the object in a sharp understanding of time and space.

The avant-garde artist has intellectual knowledge and when they combine this knowledge with an artistic sensitivity, a new art concept emerges. Minimalism adds another dimension to artistic aesthetic discourse. The artist also perfects his own competence with great effort. Although the understanding of modern art sometimes seems like paradoxical excesses, it actually gains more value in the hands of the artist who knows what he is doing. The understanding that there will be no prejudice in art is now accepted. Minimalist art can be perceived as a different version of the avant-garde understanding. Because it is possible to see a Duchampian outlet in minimalism. With the use of simple and plain materials, the form gained importance and the artist factor was minimized. (Cauquelin,

2005:115). Now the artist's new ideals form a humble independent understanding. Like avant-garde artists, minimalists have chosen to take advantage of the era and technology instead of traditional materials. In particular, they used materials such as mirror, steel, aluminum, fluorescent.

Method

Minimalist art, like other avant-garde arts, has developed an understanding against museums. It is emphasized that every object whose status is discussed, such as conceptual art, can be a work of art. Plain and simple objects in the sculpture are positioned one after the other, while the objects that are displayed without a pedestal are now perceived as a whole with the space.

Findings (Results)

Minimalism is an understanding that emerged in the 1960s and presents a plain and simple visuality to the audience. The works in which he tried all kinds of combinations in minimalism offer a rich range in form. Although minimalist works have endless thoughts in terms of content, it can be said that they produce multi-disciplinary and planned works in form. But the planned and disciplined savvy does not go to any artistic dogma. In Minimalists, they enabled the use of fabricated objects. A ready-made object is stripped of its concept and used under a different identity. Minimalist artists chose to display political, economic and social discourse in unconventional forms through performances. The artist was no longer a painter sculptor. Apart from these identities, it was trying to create an awareness and enlighten the society on any issue. Artist discourse and scope were changing at a dizzying pace. It is possible to see this very clearly in minimalist works. Minimalist art neither presents a false world nor is a work that the audience cannot understand. While the artist exhibits his work in minimalist works, it is not to shock the audience, but to express his own thoughts on any social, political philosophical issues that he is uncomfortable with. Minimalism, like other Neoavant-garde understandings, was developed from a completely subjective point of view. Minimalist studies did not create market-oriented works. That is why the most marginal studies have been carried out. Minimalism has created works that are far from all kinds of garish images and are separated from all the colorfulness and crowd that do not tire the eyes. Minimalism, which simplifies the object as much as possible, opposed the Surrealist and Expressionist understanding and emphasized the reality of the object by

exhibiting the object as it is. Minimalism gave importance to the object's perception of reality, which strengthened its connection with the phenomenal world. The understanding of the reduction of art to society, which established the connection of art with daily life, was continued by the minimalists. When the historical dimension of art is examined, as in other avant-garde arts, the commodity dimension of the object has been criticized in its relationship with cultural capital.